

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročnino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani, Učiteljska tiskarna, Frančiškanska ul. 6/I. Vse pošiljate je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštnine. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOVARIŠ

Stanovsko političko glasilo UJU. - Poverjeništvo Ljubljana

Izhaja vsak četrtek. Naročnina znaša za neorganizirane 40 Din, za inozem. 60 Din. Posamezna šte. 1 Din. Članstvo „Pov. UJU — Ljubljana“ ima s članarino že plačano naročnino za list. Za oglase in reklamne notice vseh vrst je plačati po Din 2-50 od petih vrst. Inzeratni davek posebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

Naročnike za 5. številko Zvončka nam javite zanesljivo do 20. t. m.

Učiteljstvo bodočnosti in javnost.

Tovariš Mrovlje in jaz razpravljava zadnji čas o učiteljski izobrazbi.

Treba je, da pokažemo zanimanje za ta problem, želeč, da se tudi ostala javnost oglasi s svojimi nazori. Toda za šolska vprašanja in vprašanja glede naše izobrazbe javnost nima nasvetov, ker ima za to premalo zanimanja.

Ona smatra učitelja za človeka, ki zna postopati z abecednikom, računalom in z nagačenimi živalmi. Jasno je, da je vsled tega povečini proti akademiziranju učiteljstva in želi, da učitelj ostane ona vrta, socialno trpeča in nekoliko smešna figura, kakor je bil do sedaj. Le tu in tam se zavzame v naš prilog eden ali drugi, toda to vse je le pesek v oči.

Česa nam je treba?

Oglašati se moramo in javnost informirati, da nas bo razumela. V skladu z javnostjo se moramo boriti, boriti pa se moramo, da skrbimo s tem za svoje naslednike, kakor so naši predniki skrbeli za nas.

Ako bomo dvignili naš stan, bomo kulturno dvigali tudi narod. Nasprotniki trdijo, da učitelju za poučevanje vaških paglavcev in nemirnežev industrijskega proletariata ni treba višje akademske izobrazbe.

Ti ljudje ne morejo razumeti, da bo perspektiva delovanja novega učitelja veliko večja kot je do sedaj. Njemu spada bodoči narod vsaj v temeljni stopnji osnovne šole. Kako veliko nalogo ima, da utrdi ta fundament naroda. Preosnova naroda mora intelektualno, нравno, glede svetovnega naziranja prodreti in narod dvigniti v višje človečanstvo.

Zato je treba učitelju, da se zaveda vezi s skupnim kulturnim razvojem, treba je da ima prost polet duha, znanstveno ostrnost presojevanj, notranjo gibčnost in voljo ustvarjati.

Bodoči učitelj, katerega izobrazba se bo odigravala na višji ravni duha, bo prinašal s seboj znanstvo, spoštovanja in impuls, kar ga bo usposabljalno utvarilo, novo samoniklo osebnost izobrazbe učitelja, ki bo morebiti manj popularna, a bolj z duhom prežeta.

Z novim učiteljstvom se bo osnovno šolstvo oprostilo vseh zadržujočih spon, ki sedaj delo učiteljstva ovirajo.

V duhu gleda človek v bodočnost, vidi novega učitelja, njegovo izvenšolsko delovanje, vidi preobrazbo naroda in novo zarjo, ki obžareva preljubljani naš narod.

Leo P.

nih strank. Samo po sebi se razume, da morejo učitelji kakor v vsaki drugi stvari, tako tudi v politiki podati svoje nasvete in mišljenje, če od njih ljudje to zahtevajo. Toda za sodelovanje v odborih političnih strank ne morejo imeti učitelji, ako se z vso vsemu posvete šoli in prosveti, niti časa in — hvala Bogu — to pri nas Hrvatih ni niti potrebno.

To priporočam vsem učiteljem in tudi onemu, ki pripada HSS, ko tudi onim, ki pripadajo drugim političnim strankam. Če ne bi pomagal ta prijateljski nasvet, bom izdal naredbo, s katero se bo prepovedalo učiteljem in profesorjem, da so kakršnikoli funkcionarji v političnih organizacijah.

Stjepan Radić.

predsednik HSS in minister prosvete.

Ta članek je našel mnogo odmeva v naši javnosti:

„Narodni Dnevnik“ piše o tem:

Mislimo, da ustrezamo vsem učiteljem, če v informacijo objavimo ta Radićev članek, ki ga da v vsem ne odobravamo. In to zlasti z ozirom na slovensko učiteljstvo. Ni treba posebej naglašati, da med slovenskim učiteljem ni nikdar vladal nazor, da je kmet čreda. Ni bilo sicer vedno vse v redu, toda do takega nazora se slovensko učiteljstvo ni nikoli izpozabilo. Najslabša priča je v tem oziru zlasti starejša učiteljstva, ki je bilo kmetu vedno zvest in dober učitelj. Podružnice Kmetijske družbe, čebelarstva društva in sploh prosvetno delo na deželji pričajo o vsem tem knjige.

Glavna naloga učitelja je brez dvoma prosvetno delo v šoli in izven nje. In učitelj, ki to delo vrši, je javen delavec, zato pa tudi interesiran na javnih dogodkih. Že vsled tega in brez ozira na njegove ustavno zajamčene državljanske pravice, ima učitelj pravico, da se udeležuje tudi v političnem življenju. Seveda se mora to udeleževanje vršiti tako, da ne trpi šola in njen ugled. Toda, če se to upošteva, potem tudi ni vzroka, da se prosvetni delavec ne bi smel udeleževati v političnem življenju. Nasprotno smo prepričani, da bi naše javno življenje samo pridobilo, če bi se v njem uveljavili tudi zaslužni in sposobni prosvetni delavci. Saj je strankarstvo naše

politično življenje vrglo na tako nizko stopnjo, da bo le skupno delo vseh kulturnih delavcev potegnilo naše javno življenje iz sedanjega nizke stopnje.

Končno pa ni tudi pozabiti, da daje tudi vsaka izvršena dolžnost do javnosti pravico do soodločevanja v javnih stvarih. Nikakor pa ni v skladu z demokratičnimi načeli, če bi se od enega zahtevalo, da sicer v javnosti dela z vso požrtvovalnostjo, da pa v odločilnem trenutku nima nobene besede.

Tega tudi ni v interesu seljačke demokracije, ki hoče doseči veliko skupnost vsega podežljaja in na podlagi te skupnosti uresničiti svoj kulturni program, ki more in mora preroditi narod.

Da ne bo nejasnosti, smatramo za potrebno, da z ozirom na Radićev članek o razmerju učiteljstva do politike, povemo tudi svoje mnenje.

„Kmetijski list“ piše v 56. številki lanskega leta pod naslovom: „Kako si pridobi učitelj ugled med kmetijskim ljudstvom?“ o istem vprašanju sledeče:

„Mi podeželski ljudje smo trpinj in zato ni čuda, če smo materialisti. Večna skrb in boj za obstanek nam je ustvarila kritičnost, ki jo imenujejo tudi neopravičeno nezaupljivost. Ni čuda, če se kmetje ne ogrejejo takoj za vsako novo iznajdbo, če se ne navdušujemo takoj ob lepih besedah in se ne moremo takoj ogreti tudi za osebe, ki se pojavijo med nami. Učitelji so dobrotniki ljudstva in imajo vzvišeno nalogo. Kako jo izvršujejo in razumejo, je pa zelo različno. V pretežni večini moramo povedati, da so bili stari učitelji bolj obratani med ljudstvom, to pa zato, ker so razumeli svojo nalogo drugače, kakor današnji svet. Pisanje, čitanje in računstvo so bili glavni predmeti stare šole. Tega so se naučili učenci prav dobro, kar vemo zlasti starejši ljudje. Poleg šolskih predmetov so gojili učitelji v prvi vrsti sadjarstvo in tu so imeli najlepše uspehe. Našeste nam pa danes vzorne šolske vrtove! Zelo malo jih je. Navadno nam nudijo šolski vrtovi zelo žalostno sliko, ker so zane-marjeni do skrajnosti. Očitki padajo na krajne šolske svete, da se ne brigajo za oskrbo vrtove. Mogoče je to deloma res, vendar pa smo prepričani, da bodo skrbeli krajni šolski sveti za vrtove povsod,

Državlanske pravice učiteljstva in politika.

Prosvetni minister g. St. Radić je objavil v „Domu“ sledeči članek:

»Še danes je mnogo gospode, zlasti po vaseh, prepričano, da mora imeti seljački narod v vsaki vasi nekoga, ki ga vodi. Pred svetovno vojno so bili žali-bože tega mnenja tudi nekateri kmetje. In vsi vemo, da je bilo ravno to mišljenje glavna zapreka za razširjenje seljaškega gibanja. Po svetovni vojni — hvala Bogu — tega mišljenja ni več med kmetijskim narodom, je pa še vedno razširjeno med gospodo. Tako so se med drugimi postavili po vaseh za »voditelje« tudi mnogi učitelji. Eni so to delali, da se prikupijo predpostavljanim, drugi iz prepričanja, da je narod čreda, kateri je v vsaki vasi potreben pastir. Bilo pa je tudi takih, ki so to delali iz političnega prepričanja in iz želje za delom. O prvih in drugih ne bomo govorili, ker jih je narod že pogazil.

Oni učitelji in profesorji pa, ki iz prepričanja aktivno sodelujejo v političnih organizacijah v upoštevanju, da s tem koristijo kmetiskemu narodu, naj se samo spomnijo, koliko ima učitelj na vasi — če je mož na svojem mestu — prilike za delo v izvenšolskem času. Tu so seljačke sloge (hrvatsko kmetško prosvetno društvo), hrvatska seljačka prosvetna in dobrodelna društva, pa pevski in tamburaški zbori in sokolski odseki; nadalje analfabetski in naobraževalni tečajji; vzorna gospodarstva, predavanja o gospodarstvu in higieni itd. In mi vsi vemo, kako je kmetško ljudstvo veselo, če ima v svoji sredi učitelja, ki se hoče baviti s temi stvarmi.

Zato naj se vsi učitelji in profesorji v prvi vrsti bavijo s tem prosvetnim delom in naj ne vstopajo v odbore politič-

na literatura bolj ali manj bogata. Mi pa še nimamo študije o našem otroku, ki bi lahko služila za izhodišče nadaljnjih raziskovanj, ki bi bila temelj globoke preorijentacije z ozirom na otroka, vzgojo, narod in šolo.

Zato je Pedagoško-didaktički krožek v Mariboru započel skrbno zasnovano akcijo, ki bi naj donesla vsaj nekaj gradiva za prve početke proučevanja našega otroka. V prvi vrsti sicer zanima vsakogar duševni razvoj otroka, njegove sposobnosti in potrebe na vsakokratni stopnji. To poznanje je pogoj za pravilno vzgojo, zato potrebno vsakemu učitelju. Vendar pa se moramo vsaj za začetek nasloniti na hipotezo, da je naš otrok tak, kakor je otrok drugih evropskih narodov, in da bistvenih diferenc ni. Zato lahko zaenkrat prenesemo njihove rezultate raziskovanj na naše razmere ter poskušamo določiti le korak za korakom razlike, ki so med njima.

Tega načela se je oprjel tudi krožek! Tako smatram za najpotrebnejše, da začnemo proučevati čimprej milje, v katerem se otrok razvija, nadalje ovire, na katere trči normalni razvoj pri različnih socialnih plasteh, in višino, do katere se povzpne naš otrok pod gotovimi pogoji. Da pa dobimo potrebno gradivo za študij, je krožek izdal posebno »Popisnico o razvojnem stanju otroka«, ki obsega tri glavne dele: a) socialne raz-

mere; b) telesno-; c) duševno razvojno stanje otrokovo.

To popisnico razpošlje krožek za začetek približno štiridesetim šolam, in sicer: a) vsem osnovnim in meščanskim šolam v Mariboru in neposredni okolici; b) vsem šolam v Trbovljah; c) štirim šolam na Murskem polju (Sv. Križ, Veržej, Cven in Cezanjevi); d) štirim šolam v Halozah (Sv. Barbara, Sv. Andraž, Sv. Trojica in Sv. Duh); e) šolam: Sv. Kunigundi na Pohorju, Ribnici na Pohorju in v Remšniku pri Marenbergu. Namenoma smo izbrali tipične kraje, da lahko proučujemo vzporedno meščanskega, proletarskega, kmečkega in vničarskega otroka. Rezultati proučevanja bodo za vsakogar interesantni in jasno se bo pokazal vpliv razmer na telesno in duševno rast otroka.

Anketa ni omejena samo na to število šol. Gotovo bo mnogo šol in učiteljev, ki jih krožek ni pritegnil k delu in ki bi z lastnega nagiba ter v interesu boljšega poznavanja otroka radi sodelovali. Vse te prosimo da se naj z popisnico zglašijo na naslov Pedagoško-didaktički krožek, Cankarjeva ul. 5, Maribor. Posebno dobrodošli bi nam bili podatki tipičnih šol in krajev, n. pr. kjer razsaja alkoholizem, kjer ljudje težko in veliko delajo itd.

Ker je anketa resna in važna, apeliramo na vse učiteljstvo, da jo tudi resno

vzame, na prei omenjene šole pa še posebej, da vse rubrike vestno in hitro izpolnijo. Podatki, ki jih dobimo na ta način od več kakor 10.000 otrok, bo stalno gradivo, iz katerega bomo črpali pri proučevanju otroka dalje časa. Za enkrat bom jaz sam uporabil podatke za široko začrtano študijo o otroku v šolski dobi, na kateri že delam. Ker je v interesu vsega učiteljstva, da se to proučevanje tudi pri nas že enkrat začne, pričakujem odziva.

Za eksaktno proučevanje so največje važnosti točni in resnični podatki, brez olepšavanja pa tudi brez fantazije. Zato še enkrat prosim sam in prosim krožek, da vse šole, ki popisnice prejmejo, iste natančno in hitro izpolnijo. Prosvetna oblast akcijo z vso vsemu podpira in bo ukrenila svoje, da bo uspeša. Začnejo pa naj z delom takoj, da ga dovrše vsaj v štirinajstih dnevih, imena vseh, ki bodo pri anketi resno sodelovali, pa bo krožek posebej objavil.

V rokah učiteljstva je, kake uspehe bo rodila anketa. Upajmo, da najboljši in da bo njej sledila tudi pri nas počasna preorijentacija z ozirom na otroka in na nalogo vzgoje. Čim bolj se bomo poglobili v otroka, tem bolj se bomo bližali novi vzgoji in ž njo novemu življenju.

Maribor, dne 1. jan. 1926.

Dr. Žgeč Franjo.

LISTEK.

Za otroka...

»Začnite z boljšim opazovanjem in proučevanjem vaših gojencev, kajti gotovo jih sploh ne poznate.« 163 let je preteklo, odkar je poslal Rousseau s temi besedami Émila v svet, da zlomi staro nasilje nad otrokom ter pripravi tla za novo pojmovanje vzgoje. Šele v zadnjih desetletjih zavzemajo valovi preorijentacije pri drugih narodih vedno večje kroge. Pri nas teče mirno vse po izgubljenih starih tirih naprej, kakor da ne bi bilo nikdar Rousseauja, kakor da mu ne bi sledili Pestalozzi, Tolstoj in brezštevilo modernih reformatorjev, ki sejejo seme za vzgojo bodočnosti.

V Švici, Rusiji, Nemčiji, Angliji, Belgiji, Češki, Nizozemski, Italiji, celo v Španiji in Bulgariji imamo moderne pedagoške struje, ki bode smisel za otroka, ki se borijo za novo vzgojo. Mi se prepiramo za urnike, učno snov in učne načrte; rokotvorni poduk nam je višek modrosti. Manjka nam temelja za široko potezno reformo vsega vzgojstva, tal, na katerih stoji moderni reformatorji vzgoje.

Ta temelj tvorj poznanje otroka in njegovega razvoja, poznanje zakonov, po katerih se razvije, in miljeja, v katerem raste. Pri drugih narodih je tozadev-

Učitelji-knjižničarji! Skrbite, da bodo knjižnice nabavljale knjige iz založbe Učiteljske tiskarne!